Ὁμιλία
τῆς Α. Θ. Παναγιότητος
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
κ. κ. Βαρθολομαίου
κατὰ τὴν Θείαν Λειτουργίαν
ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Παναγίας Σουμελᾶ Πόντου
(15 Αὐγούστου 2015)

* * *

Ἡμέρα χαρμόσυνη, γεμάτη ἀπὸ ἑόρτια εὐφροσύνη, ἀνέτειλε ἡ σημερινή, Ἱερώτατοι ἀδελφοὶ καὶ εὐλαβέστατοι λοιποὶ συλλειτουργοί, ἐντιμότατοι ἐκπρόσωποι τῶν ἀρχῶν, ἐντεῦθεν καὶ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, καὶ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας εὐλογημένα καὶ πεφιλημένα!

Ἡμέρα πασχάλιος, ἡμέρα νίκης τῆς Ζωῆς κατὰ τοῦ θανάτου, ἡμέρα συναντήσεως τοῦ οὐρανοῦ μὲ τὴν γῆν, ἡμέρα θείας καὶ ἀνθρωπίνης πανηγύρεως! Ἡ πάνδημος ἑορτὴ τῆς Κοιμήσεως καὶ εἰς οὐρανοὺς Μεταστάσεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῆς Μητρὸς τοῦ Εὐλογητοῦ, τῆς Μητρὸς τῶν Χριστιανῶν, τῆς Κυρίας τῶν Ἀγγέλων, τῆς προστάτιδος τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους, τῆς Ἀρχόντισσας τοῦ ὄρους Μελᾶ καὶ ὅλου τοῦ εὐάνδρου καὶ ἁγιοτόκου Πόντου!

Λοιπόν, «ἐν κυμβάλοις ἠχήσωμεν, ἐν ᾠδαῖς ἀλαλάξωμεν, ἑορτὴν ἐξόδιον προεξάρχοντες καὶ ἐπιτύμβια ἄσματα φαιδρῶς ἐκβοήσωμεν» πρὸς τὴν Παναγία μας, τὴν Μητέρα μας, μαζὶ μὲ τὰς ἁγίας οὐρανίους δυνάμεις καὶ τὰ ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην συστήματα τῶν εὐσεβῶς συνεορταζόντων ἀδελφῶν μας! Δὲν εἶναι «ξόδι» πρὸς τὸν θάνατο τὸ σημερινό. Εἶναι ἐξόδιος πομπὴ παγχαρμόσυνη, ποὺ καταλήγει στὴν Πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς χαρᾶς, στὴν Πηγὴ τοῦ φωτὸς καὶ τῆς αἰωνίου μακαριότητος, δηλαδὴ στὸν Ἰησοῦ Χριστό.

Πορευθήκαμε καὶ ἐμεῖς σήμερα ἐν κατανύξει πρὸς τὴν γλυκυτάτη Μητέρα μας, συνελθόντες εἰς τὸν Πόντον ἀπὸ τὴν Πόλι, ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τὴν Ρωσσίαν, ἀπὸ τὴν Οὐκρανίαν καὶ ἄλλας Παρευξεινίους χώρας, ἀπὸ τὴν Κύπρον, ἀπὸ τὴν Ἐσθονίαν καὶ ἀπὸ κάθε σχεδὸν γωνίαν τῆς γῆς, καὶ ἀνεβήκαμε, μετὰ ἀπὸ νηστεῖες καὶ ψυχικοὺς καθαρμοὺς καὶ Παρακλήσεις δύο ἑβδομάδων, εἰς τὸ ἐπίγειον τοῦτο ἀνά-

κτορόν της, τὴν ἱστορικὴν Μονὴν Σουμελᾶ, τὴν τόσο ἐκκωφαντικὰ σιωπηλὴν εἰς τὰς ἡμέρας μας! Τὸ Μοναστήρι ποὺ ὁ ποιητὴς «ἀροθυμῶν καὶ τραγωδῶν, ἀροθυμῶν καὶ κλαίγων» τὸ βλέπει «πρῶτον σὴν πίστιν, σὴν χαράν, σὸν πόνον τῆ πατρίδας». Τὸ Σεμνεῖον ποὺ ὑπῆρξε μέγα σέβασμα τόσον τοῦ πιστοῦ λαοῦ, ὅσον καὶ τῶν εἰς τὰ ὕψιστα ἀξιώματα εὑρισκομένων. Σέβασμα τῶν ἡμετέρων εὐσεβῶν Αὐτοκρατόρων, ἀλλὰ καὶ ἀρκετῶν Ὀθωμανῶν Σουλτάνων καὶ ἀξιωματούχων, τοὺς ὁποίους εἶχεν εὐεργετήσει καὶ αὐτοὺς θαυμαστῶς ἡ φιλάνθρωπος «Ἀννὲ Μαριάμ», ἡ Meryem -ana, ἡ Σουμελιώτισσα.

Ἀνεβήκαμε μὲ τὴν καρδίαν καὶ τὴν ψυχὴν γεμάτη ἀπὸ ἱερὸν πόθον καὶ μυστικὸν φῶς, μὲ τὰ μάτια ὑγρὰ ἀπὸ τὸ παράπονον, ἀλλὰ καὶ μὲ αἴσθησιν ἰσχυρὰν ὅτι πάντοτε ὁ τελευταῖος λόγος εἶναι τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι πάντοτε δίκαιος καὶ λυτρωτικὸς διὰ τοὺς πιστοὺς καὶ σωτήριος! Ἐφέραμε μαζί μας κανίσκι εὐλαβὲς τὸ μελισσοκέρι τῆς Ὑπομονῆς, τὸ πρόσφορο τῆς Πίστεως, τὸ νάμα τῆς Ἐλπίδος, τὸ μοσχολίβανο τῆς Ἀγάπης! Γιὰ τὸν Κύριο, μὰ καὶ γιὰ τὴν Κυρία! Γιὰ τὸν ἐν Τριάδι προσκυνητὸν Ἕνα Θεόν, Αὐτὸν ποὺ ἐλάτρευσαν μὲ συνέπειαν ζωῆς οἱ πατέρες καὶ πρόγονοί μας. Καὶ γιὰ Ἐκείνην ποὺ ἔχει «τὰ δευτερεῖα τῆς Τριάδος», μᾶς ἐστάθη καὶ μᾶς στέκεται πάντοτε Μητέρα φιλόστοργος καὶ Προστάτις, καὶ τὴν ἀγάπησεν εἰς τέλος ὁ λαὸς τοῦ Πόντου καὶ ὅλη ἡ εὐσεβοῦσα Ὀρθοδοξία! Κατ᾽ ἀκρίβειαν, ἀπὸ χθὲς «ἀρχίνησε τῶν νηστεμένων ἡ πορεία, σὰν μιὰ ἡρωϊκὴ κοινὴ ἀνάβαση, μὲ τὸ ρυθμὸ τῆς πίστης στὴ καρδιά καὶ μὲ τοῦ προσκυνήματος τὴν προσδοκία», ὅπως ἐσημείωνε ποιητὴς Ἱεράρχης τοῦ Θρόνου (Μητροπολίτης Πέργης Εὐάγγελος) γιὰ τὸν πρῶτο πρὸ ἐξαετίας Πατριαρχικὸν ἑορτασμὸ τῆς Κοιμήσεως σὲ τοῦτο τὸ πανίερον πανορθόδοξο Σέβασμα, καὶ ἤδη «ἀντιλάλησε τὸ θεῖο ἔλεος ἀπὸ τῶν νηστεμένων τὸ ἱκέτευμα, τὸ κερωμένο στὴν εἰκόνα Της», ποὺ μπορεῖ μὲν αὐτὴ νὰ μὴ εὑρίσκεται πρωτοτύπως ἐδῶ, καθὼς προσωρινῶς φιλοξενεῖται εἰς τὸ Ἑλλαδικὸν Βέρμιον, παρηγοροῦσα καὶ στηρίζουσα ἐκεῖ τὰ πρὸ 90 τόσων ἐτῶν ἐκριζωθέντα ἐντεῦθεν, εἰς τὰ πλαίσια τῆς τότε ἀποφασισθείσης ὀδυνηρᾶς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν, τέκνα καὶ ἔκγονα τοῦ Πόντου, ἀλλὰ ἐν ἀντιγράφῳ ἱερῷ εὑρίσκεται καὶ ἐδῶ ἡ «Ξενητεμέντσα Παναΐα» καὶ δίδει ἥσυχα καὶ κατανυκτικὰ τὸ «παρών» εἰς τὴν προσφιλῆ της γῆν τοῦ Πόντου, εὐλογεῖ τὰ ἀγαπημένα χώματα ποὺ μοσχοβολοῦν ἀκόμη τὴν ἀρχαίαν εὐσέβειαν, στέλλει εὐλογίας καὶ χαιρετισμοὺς εἰς τὸν Βαζελῶνα καὶ τὸν Περιστερεῶτα, ἁγιάζει τὸν ἀέρα, τὰ

ραχία, τὰ παρχάρια, τὰ δάση, τοὺς ποταμούς, τὴν ὅλην φύσιν, καὶ φιλοδωρεῖ ἁπλόχερα μὲ μητρικὰ χαρίσματα τοὺς «ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ» προσκυνητάς.

Εἶναι ἡ ἕκτη φορὰ πού, τοῦ Θεοῦ θελήσαντος καὶ ἰσχυρῶς συνεργήσαντος, ἀξιούμεθα νὰ τελέσωμεν Πατριαρχικὴν Θείαν Λειτουργίαν εἰς τὸ μέγα τοῦτο Μοναστήρι, κατόπιν ἀδείας τῶν Ἀρχῶν τῆς Χώρας καὶ μὲ τὴν πρόφρονα καὶ εὐγενῆ συμπαράστασιν καὶ διευκόλυνσιν τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν τῆς περιοχῆς, πρὸς τὰς ὁποίας καὶ ἐκφράζομεν πρὸς τοῦτο θερμὰς καὶ εἰλικρινεῖς εὐχαριστίας. Ἕκτη ἐπανάληψις ἑνὸς πραγματικοῦ καὶ μεγάλου θαύματος! Μυριάκις ἑξάκις δόξα τῷ Θεῷ, ποὺ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ἀνιστᾶ ἐκ ταπεινώσεως τοὺς συντετριμένους! Καὶ εἶναι ἡ Λειτουργία μας αὐτὴ λειτουργία Εὐχαριστίας τοῦ Θεοῦ δι᾽ ὅλα ὅσα μᾶς συνέβησαν καὶ μᾶς συμβαίνουν. Καὶ τὰ γλυκὰ καὶ τὰ πικρά. Καὶ τὰ εὐχάριστα καὶ τὰ ὀδυνηρά. Καὶ τὰ εἰρηνικὰ καὶ τὰ θυελλώδη. Διὰ τὰς φανερὰς εὐεργεσίας Του καὶ διὰ τὰς ἀφανεῖς. Τὰς ἀριδήλους καὶ τὰς συγκεκαλυμμένας. Δι᾽ ὅλας! Δὲν γνωρίζομεν ποῖαι εἶναι μεγαλύτεραι καὶ σπουδαιότεραι. Ἐκεῖνος γνωρίζει καὶ αὐτὸ μᾶς ἀρκεῖ... Καὶ εἶναι ἀκόμη ἡ Λειτουργία μας αὐτὴ λειτουργία εἰρήνης καὶ καταλλαγῆς καὶ συμφιλιώσεως καὶ ἀγάπης. Λειτουργία καθάρσεως τοῦ παρελθόντος, ἁγιασμοῦ τοῦ παρόντος καὶ κατὰ Θεὸν προσανατολισμοῦ τοῦ μέλλοντος, ὥστε νὰ δυνάμεθα νὰ συγχωροῦμε, νὰ χωροῦμε δηλαδὴ μαζί, νὰ εὑρισκώμεθα ὁμοῦ, νὰ συνυπάρχωμεν, ὡς ἐγκάρδιοι φίλοι, οἱ πρώην καὶ οἱ σήμερον κάτοικοι αὐτοῦ τοῦ εὐλογημένου τόπου καὶ ὅσοι, ἀκόμη, τρίτοι τὸν ἀγαποῦν καὶ τὸν ἐπισκέπτονται. Δύο μεγάλοι ἡγέται τοῦ παρελθόντος, ὁ Μουσταφᾶ Κεμὰλ Ἀτατοὺρκ καὶ ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος εἶχαν ὁραματισθῆ μίαν Ἑλληνο-Τουρκικὴν φιλίαν. Καὶ εἰς τὰ πλαίσια ἐκείνου τοῦ ὁράματος, ὁ παλαιὸς Πρωθυπουργὸς τῆς Τουρκίας Ἰσμὲτ Ἰνονοῦ ἔδωσε τὴν ἄδειαν νὰ παραληφθοῦν ὑπὸ τῶν προσφύγων πατέρων τῆς Μονῆς καὶ νὰ μεταφερθοῦν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ τρία τιμαλφέστατα κειμήλια τῆς Μονῆς: Ἡ πάνσεπτος εἰκὼν τῆς Σουμελιώτισσας, ὁ τίμιος Σταυρὸς Μιχαὴλ τοῦ Κομνηνοῦ καὶ τὸ χειρόγραφον Εὐαγγέλιον τοῦ Ὁσίου Χριστοφόρου, τὰ ὁποῖα πλέον θησαυρίζονται εἰς τὴν Νέαν Σουμελᾶ εἰς τὴν Καστανιὰν τῆς Βεροίας. Εἰς ὅλας τὰς πλευρὰς συμφέρει ἡ ἀναβίωσις τοῦ ὡραίου ἐκείνου ὁράματος τῶν μεγάλων ἡγετῶν τῶν δύο γειτόνων χωρῶν καὶ συνεπῶς δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ ἔχῃ ἡ Λειτουργία μας ἡ σημερινὴ καὶ τὸν χαρακτῆρα ἑνὸς βήματος, μικροῦ ἴσως, ἀλλὰ οὐσιαστικοῦ καὶ ἁγίου,

πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν. Παραλλήλως, ἡ Λειτουργία μας εἶναι μία ὁλόθερμος καὶ ὁλοκάρδιος προσευχὴ διὰ τὴν καταστολὴν τῶν παθῶν καὶ τὴν εἰρήνευσιν τῶν πληθυσμῶν ἐν δικαιοσύνῃ, τόσον εἰς τὴν σπαρασσομένην Ἐγγὺς Ἀνατολὴν καὶ διάφορα σημεῖα τῆς Ἀφρικῆς, ὅπου εἰς τὸ ὄνομα δῆθεν τοῦ Θεοῦ διαπράττονται ἀνήκουστα καὶ θηριώδη ἐγκλήματα φανατισμοῦ, ὅσον καὶ εἰς τὴν Οὐκρανίαν, ὅπου ὁ τάραχος καὶ ἡ σύγκρουσις εἶναι, ὡς μὴ ὤφελε, μεταξὺ Χριστιανῶν, καὶ ἀλλαχοῦ ἀσφαλῶς, ὅπου δυστυχῶς ἐπικρατοῦν ἐντάσεις μεταξὺ συνοίκων πληθυσμιακῶν στοιχείων. Εἶναι ἀκόμη μία θερμὴ ἱκεσία δι᾽ ὅλους τοὺς συνανθρώπους μας, οἱ ὁποῖοι ταλανίζονται ἀπὸ τὰς δραματικὰς συνεπείας τῆς σοβούσης ὄχι μόνον οἰκονομικῆς, ἀλλὰ καὶ πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς κρίσεως εἰς πλείστας χώρας, τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Κύπρου συμπεριλαμβανομένων. Εἴθε ὁ Θεός, διὰ πρεσβειῶν τῆς Θεοτόκου, νὰ εἰσακούσῃ τὰς ἱκεσίας μας καὶ νὰ ἐπέμβῃ κατὰ περίπτωσιν δυναμικῶς, ὅπως Ἐκεῖνος γνωρίζει!

Ἀλλὰ εἶναι προφανές, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὅτι ζοῦμε στιγμάς, τὰς ὁποίας γενεαὶ ὁλόκληροι Ὀρθοδόξων, καὶ ἰδιαιτέρως Ποντίων, πατέρων καὶ ἀδελφῶν μας σφοδρότατα ἐπεθύμησαν νὰ βιώσουν καὶ ὅμως ἀνεχώρησαν ἀπὸ αὐτὴν τὴν ζωὴν χωρὶς νὰ ἀξιωθοῦν νὰ τὰς ζήσουν, παραπονεμένοι, μὲ πνιγμένη εἰς τὰ στήθη των τὴν λαχτάρα καὶ τὸν πόθον! «Κι ἂν ἐν Δεκαπενταύγουστον, κι ἂν ἐν τῇ Παναΐας, ς σὸν Ἀεσὲρ κὶ ἀχπάσκουμες, ς σὴν Σουμελᾶν κὶ πᾶμε! Κὶ ἔχουμε τὰ παρχάρα μουν καὶ τ᾽ ἅγια Μοναστήρα, κὶ ἔχουμε τὰ ψηλὰ ραχὰ καὶ τὰ νερὰ τὰ κρῦα», ἐπαραπονοῦντο ἀπαρηγόρητοι. Ἂς συγχαίρουν λοιπὸν σήμερα ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἂς ἀγάλλωνται μαζί μας τὰ πνεύματά των! Ἄλλωστε, τοὺς ἐμνημονεύσαμεν ἤδη, ἀναφέραμε τὰ ὀνόματά των περιληπτικῶς εἰς τὴν Προσκομιδήν. Τοὺς ἔχουμε ἔτσι μυστικῶς ὅλους ἐδῶ. Εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο καὶ κορυφαῖον παλλάδιον τοῦ Πόντου. Εἰς τὸν ἀρραγῆ πύργον τῶν ἐλπίδων κάθε Ποντιακῆς καρδίας! Ἔχουμε τοὺς Σουμελιώτας ἡγουμένους, ἱερομονάχους καὶ μοναχούς. Τοὺς μακαριστοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς τοῦ Πόντου. Τοὺς παπποῦδες καὶ τὶς γιαγιάδες, τοὺς γονεῖς, τοὺς τρανοὺς καὶ τοὺς ταπεινούς, τοὺς λογίους καὶ τοὺς ἁπλουστέρους! Τοὺς ἐδῶ τελευτήσαντας καὶ τοὺς εἰς χώρας διασπορᾶς μετὰ τὸ 1924. Ὅλους! Ὅλους μαζί μας, ἐπάνω εἰς τὸ ἱερὸν Δισκάριον τῆς Λειτουργίας, μετ᾽ ὀλίγον δὲ καὶ εἰς τὸ ἅγιον Ποτήριον, εἰς τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὅπου καὶ οἱ δικές μας μερίδες βαπτίζονται, μαζὶ μὲ τὶς μερίδες

ὅλων τῶν Ἁγίων, ἐξαιρέτως δὲ τῆς «Παναγίας, Ἀχράντου, Ὑπερευλογημένης, Ἐνδόξου, Δεσποίνης ἡμῶν, Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας». Ὅλοι μαζί, ζῶντες, κεκοιμημένοι ἐν Κυρίῳ, Ἅγιοι καὶ δίκαιοι πάσης φυλῆς καὶ κάθε γλώσσης, ἀποτελοῦμε ἕνα ἐνιαῖον καὶ ἀχώριστον χορὸν ἱερῶς ἑορταζόντων τὴν πάνσεπτον Κοίμησιν, μαζὶ μὲ ὅλας τὰς ἁγίας Ἀγγελικὰς δυνάμεις, γύρω ἀπὸ τὸν Θρόνον τῆς Χάριτος, μὲ Κορυφαίαν πάντοτε καὶ προεξάρχουσαν τῆς ὅλης μυσταγωγίας καὶ παννηγύρεως αὐτὴν τὴν ἱερῶς σήμερον μεθισταμένην Ὑπεραγίαν Θεοτόκον καὶ Μητέρα τοῦ Φωτός. Δόξα τῷ Θεῷ διὰ τὴν μεγάλην αὐτὴν εὐλογίαν! Δόξα τῷ Θεῷ διὰ τὴν μεγάλην αὐτὴν χαράν! Παρακαλοῦμε μόνον καὶ δεόμεθα ἡ Παναγία μας, κινουμένη μεταξὺ τοῦ Υἱοῦ Της καὶ ἡμῶν, ποὺ εἴμεθα κατὰ χάριν υἱοθεσίας καὶ ἐμεῖς παιδιά της, ἔμψυχος κληρονομία της, ποτὲ νὰ μὴ μᾶς ἐγκαταλείψῃ ἢ λησμονήσῃ! Αὐτὴν θεωροῦμε ἁγίαν Σκέπη μας! Αὐτὴν ἀναγνωρίζουμε κραταιὰν Προστασία μας! Ἀποδεδειγμένα εἶναι ἡ Γοργοεπήκοος τῶν προσευχῶν μας, ἡ Ὑπέρμαχος Στρατηγός μας, ἡ Παυσολύπη μας καὶ ἡ Παντοχαρά μας! Μὲ τὶς διαρκεῖς, τὶς θερμές, τὶς ἐπίμονες, ὅσον καὶ πεπαρρησιασμένες μητρικὲς πρεσβεῖες της πρὸς τὸν Χριστόν, κρατᾶ τὸν κόσμο, στηρίζει τὴν οἰκουμένη, βαστάζει τὰ ἀσθενήματά μας καὶ λυτρώνει ἀπὸ τὸν θάνατο τὶς ψυχὲς τῶν πιστῶν, ἡ Κοσμοσώτειρα!

Ἂς εἶναι εὐλογημένη ἡ σύναξίς μας! Ἂς εἶναι εὐλογημένο τὸ ἱερό μας ἀντάμωμα! Ἂς ἀνέλθῃ ἡ προσευχή μας, ἡ λογικὴ λατρεία μας, ἡ ἀναίμακτος θυσία μας, ἡ νηστεία μας, ἡ παράκλησις, τὸ δάκρυ καὶ ὁ ἀλάλητος στεναγμὸς τῆς καρδιᾶς μας ὡς θυμίαμα εὐῶδες καὶ εὐπρόσδεκτον ἐνώπιον τοῦ Θρόνου τοῦ Θεοῦ! Νὰ ἐπιστρέψετε ὅλοι σας, ἀγαπητοὶ προσκυνηταί, εἰς τὰ σπίτια σας χαρούμενοι, ἱλαροί, ὁλόφωτοι, πλούσιοι εἰς ἱερὰ βιώματα καὶ θεῖες εὐλογίες. Εἰς χάριτας καὶ δωρεὰς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τῆς Μητρός! Καὶ τοῦ Σωτῆρος, καὶ τῆς Παναγίας! Χρόνια πολλὰ εἰς ὅλους, ἰδιαιτέρως δὲ εἰς ὅσας καὶ ὅσους ἄγουν τὰ ὀνομαστήριά των. Καὶ τοῦ χρόνου πάλιν ἐδῶ, πάλιν εἰς τὸν Πόντον καὶ τὴν προσκυνητὴν Βασίλισσά του τὴν Σουμελιώτισσα! Γένοιτο!